

20.52x28.94	1	עמוד 50	הארץ - מוסף הארץ	22/01/2021	75955376-7
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

דני בראון

עם כל הכבוד לפרטיות

הצטרפתי לווטסאפ רק לאחרונה. כשהתקנתי את האפליקציה, הבנתי מיד למה ברחתי ממנה כל השנים הללו

הביקוש. המקרה של ווטסאפ דומה. האדם אוהב יחס, לשאול שא- לות ולקבל בתור תגובה אמוגי בצורה של קקי. ווטסאפ היא אוטו- סטרדה של תעבורה בלתי-נחוצה, שעל חלקה עוד מצופה ממך להגיב תוך דקות, אחרת תקבל "???" זועף (למה סימני שאלה החלו לבוא רק בשלושת?). אפילו מוקדי שירות בווטסאפ מצפים ממך לתגובה מהירה. כשניסיתי, למשל, להתכתב עם רשת שיווק מצלי- חה כדי לשנות את הכתובת שאליה הם שולחים את אספקת הק- וואקר הדק שלי, הגבתי בשיהוי קריטי של 6 דקות. מבחינת המוקד זה היה מאוחר מדי, השיחה הסתיימה, וצריך לחכות לנציגת שירות חדשה.

לא רק שהשיחות עצמן הפכו מסורבלות יותר, אלא שיש יותר שי- חות עם יותר אנשים. גם אני תורם את חלקי לקקופוניה הכללית. אני פשוט לא מסוגל לעמוד בפיתוי. נאמר שאתה צריך הצעת מחיר לאמ- בטיון. בעולם הטרום-ווטסאפ היית מתקשר לשני זגגים וזהו. אבל כשאפשר להעביר את אותה הודעה מפורטת בצירוף סרטון, לא תפנה לשישה זגגים באותו הזמן? ואז תקבל מהם שורה של הודעות מוקל- טות? ואז תאזין להן? וכשלא תענה מהר הם ישלחו לך סימני שאלה? ואז תרגיש צורך להתנצל?

פרופ' שיוף רפאלי, נשיא שנקר ומומחה לתקשורת מתוכנת מחשב, מסכים שיש תופעות בעייתיות בווטסאפ, אבל מנגד מעלה על נס את יכולת יצירת הקבוצות, שהיא בעיניו מהפכנית מבחינה סוציולוגית. לעומתו פרופ' יאיר עמיחי-המבורגר, ראש המרכז לחקר הפסיכולוגיה של האינטרנט במרכז הבינתחומי, רואה בווטסאפ זירה של תקשורת אוטו-מטית שבה יש הרבה מאוד דיבור ומעט מאוד הקשבה. זה היה מפתיע לשמוע זאת ממנו: חוקרי אינטרנט בדרך כלל יוצאים מגדרם כדי לשבח טכנולוגיות חדשות, ולהסביר לך על המחקרים פורצי הדרך שלהם שמראים עד כמה אמוגי הוא דרך מעולה להביע רגשות.

עצם ההסתייגות מווטסאפ מעורר אצלי מבוכה. זה נחשב למיושן וטרחני. עמיחי-המבורגר אומר שיש קבוצה דוממת של אנשים – אולי לא רוב דומם, אבל מיעוט לא קטן דומם – ששונוא את ווטסאפ אבל מתבייש לדבר על זה. "יש תחושה שזה העולם, ואם אתה רוצה להיות שייך, תתאים את עצמך. אם יש לך בעיה עם מישהו שיוצר שרשרת אינפנטילי של הודעות במקום להתקשר אליך, זו בעיה שלך ומוטב שתשתוק. כאילו שהעולם הדיגיטלי הוא אלוהים, וצריך לפתוח את הסידור ולהתפלל לפי הנוסח".

חבר אמר לי – "מה אתה מתבכיין. שים על מצב 'נא לא להפריע' וחללס". האופציה הזאת היא אחד מהכלים שחברות הטכנולוגיה מפי- צות בשנים האחרונות כדי לקדם את רווחתנו הדיגיטלית. "אנו, הכב- שים, הפכנו כה מסוכנות לעצמנו, שאפילו הזאבים כבר מודאגים", העיר במרירות-מה כתב של רשת CBC הקנדית. אני מנצל את האופ- ציה החדשה-יחסית לתזמן מראש "נא לא להפריע" לשעות קבועות שבהן הטלפון חוסם את כל השיחות, ההתראות וההודעות מכולם פרט לקבוצה מצומצמת של אנשי קשר. הבעיה היא שמכיוון שהפעילות בווטסאפ כל כך ענפה, עדיין הרבה התראות מצליחות לחדור ולעבור דרך המסננת הזאת. אשתך שולחת הודעה בקבוצה המשפחתית? בום. שלא לדבר על הנטייה לבדוק אם קיבלתי ווטסאפ דווקא בזמן שאני ב"נא לא להפריע". אני כנראה מקרה אבוד, ושום מעבר לטלגרם או לסיגנל לא יעזור לי. די להודעות הקוליות. הטקסט, כמו הפרינט, לא מת, הוא רק ישן. עוד יחזרו הימים שבהם אנשים באמת קראו את ההודעות שלהם לפני ששלחו אותן, ולא אמרו לעצמם – אשלה, על החיים ועל המוות, מקסימום אתקן בכוכבית.

פתח בחידה: אם קצב הקריאה הממוצע הוא 280 מילים בדקה, ההקלדה – 40 מילים בדקה, וההספק של דיבור אטי ונמרח הוא 100 מילים בדקה בקושי, כמה זמן מחייך אובד לבלי שוב בגלל הודעות קוליות? בעלי החוש הפילוסופי יטענו שההודעות האלה אמנם מעצבנות אבל עדיפות מבחינת הטוב הכללי, כי הן חר- סכות יותר זמן למוען מאשר מבזבזות זמן לגמען. כשמאה מילים עוברות כהודעה מוקלטת, הן גוללות כשתי דקות משני הצדדים יחד: ההקלטה לוקחת דקה, וההאזנה לוקחת דקה. אם מאה המילים האלה נכתבות, זה לוקח כמעט דקה שלמה נוספת: ההקלדה אורכת שתי דקות וחצי, והקריאה 21 שניות. לכן, לכאורה מוטב שכולם יעברו להודעות מוקלטות ובא לציון גואל.

ברם להודעות הקוליות יש כמה חסרונות משמעותיים. הן כמו קופי- סת שוקולדים – לעולם אין לדעת מה בדיוק יש בפנים. אי אפשר לר- פרף, והסקרנות דוחקת, אז נשענים אחורה, ושומעים את הצד השני מתענג על צליל קולו כמו שמעוץ פרנס כשהוא מתפייט על טעמים של זיתים שחורים כשחאריס אלקסיו ברקע. מסרים שאפשר היה לחדס בקלות לשלוש-ארבע מילים כתובות, מתארכים ומתארכים כשהם נא- מרים בקול. כנהר עצל מתפתל קו המחשבה האסוציאטיבי של הדובר, ואתה שואל את עצמך – האם באמת הגענו למאה ה-21 כדי שאצטרך להתגלגל עם גלגלי מוחו היגעיים של זגג שהכרתי לפני חמש דקות? מבחינתי, ההודעות המוקלטות הן בעיה הרבה יותר גדולה מסוגיית תנאי השימוש בווטסאפ, שעוררה סערה גדולה עד התקפות החברה בסוף השבוע האחרון. חללו את תומתי הדיגיטלית כרצונכם, העבירו את נתוניי האישיים לג'יהאד האיסלאמי. עשו בי הכל, רק אל תשלחו לי הודעות קוליות.

הצטרפתי לווטסאפ רק בקיץ האחרון. עד אז שלחתי סמסים, ששקעו אצל מקבליהם באוקיינוס של ספאם פוליטי, בקשות תרומה מרבנים והצעות להלוואה בשוק האפור, 50 אלף שקל מיידית והחזרה בצקים (איכשהו הם אף פעם לא כותבים צ'קים עם גרש). בשלב מסוים זה הפך לבלתי-אפשרי. נשברתי.

כשהתקנתי את האפליקציה הבנתי מיד למה נמנעתי עד אותו רגע. יש אנשים שחושבים שווטסאפ הוא מעין סמס-פורטה, אבל בעיניי עי- דן הווטסאפ שונה לגמרי מעידן המסרונים. אולי זה קשור לעובדה שהאפליקציה חדרה לשוק המקומי בימים שבהם כל סמס עדיין עלה כסף. תחושת השחרור גרמה לאובדן המוני של חוש המידה. על הרקע הזה פרחו ההודעות המוקלטות ארוכות הנגן, לצד רצפי ההודעות הכ- תובות, המכונים בחוגים מסוימים שלשולי הודעות. האבולוציה היתה מהירה. בהתחלה הניסוחים התארכו, כי כבר לא צריך להתאמץ לקצר כדי לעבור מהודעה משולשת לכפולה ולחסוך 30 אגורות. כשאין מג- בלת אורך, אפשר להוסיף גם את ה"היי מה נשמע?" המיותר לגמרי בהתחלה. אז החלה שבירת השורות. לאמור:

היי .
מה נשמע?
רצייתי ל...

וכו'. שלא לדבר על סדרות של הודעות קוליות, שהן בבחינת הרע שבכל העולמות. שלשול ההודעות יוצר מטחים של צלילי התראה, שהם בעיה בפני עצמם. לפי ניסוי קטן ששודר לא מזמן בתור כנית "60 דקות", די בציון הסמארטפון לבדו כדי לגרום לעלייה ברמת הסטרס של בעליו.

מחקר אמריקאי גדול גילה יחס מדויק של 1:1 בין סלילת הכבישים לעומס בכבישים. כלומר, כל קילומטר שנשלל מתמלא מיד במכוניות. ההסבר שהחוקרים הציעו היה פשוט: אנשים אוהבים לנוע, ולכן הייצע יוצר את

